

Leer de persoon achter je leer

Dennis Boor besloot in Japan om het onderwijs in te gaan

Janneke Riksen interviewde Dennis Boor, oud-student en trainee aan de universitaire lerarenopleiding (ulo) van de VU en, sinds het begin van de lerarenopleiding in 2018, werkzaam als geschiedenisdocent in het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo) op het Joke Smit College in Amsterdam.

Uit de startblokken!

Jaarlijks beginnen veel net afgestudeerde eerste- en tweedegraads studenten aan een carrière als geschiedenisleraar. Hoe bevalt het lesgeven in die eerste jaren? Wat zijn hun ambities? Heeft de opleiding hen goed voorbereid op de lespraktijk? Hoe geven zij modern geschiedenisonderwijs vorm? In deze artikelenreeks gaan verschillende lerarenopleiders in gesprek met hun voormalige studenten.

Janneke Riksen is als vakdidacticus geschiedenis werkzaam aan de ulo van de VU.

Vier jaar geleden woonde en studeerde je in Japan en besloot je de lerarenopleiding in Nederland te gaan volgen. Dat werd de ulo aan de VU via 'Trainees in onderwijs'. Hoe kwam je tot deze beslissing?

Na afronding van mijn master in Japan stond ik voor de keuze om daar te blijven om een PhD te gaan volgen of terug te gaan. Na lang wikken en wegen heb ik de knoop doorgehakt om in Nederland mijn toekomst op te gaan bouwen. Mijn hoogleerlar in Japan vroeg mij haar dan wel te beloven om in Nederland het onderwijs in te gaan. Zij vond dat heel goed bij mij passen. Terwijl ik tijdens mijn studie in Japan verliefd werd op een Russische, dikke vrienden werd met Yahya uit Syrië en David uit Zuid-Soedan en we samen onze mooiste ervaringen beleefden, zag ik wereldwijd steeds meer verdeeldheid ontstaan tussen verschillende bevolkingsgroepen en daarbij het nationalisme toenemen. Met als dieptepunten: de verkiezing van Trump en de brexit. Hierbij werd ingespeeld op onderbuikgevoelens en er ontstond een kunstmatige 'wij-versus-zij-dichotomie' in de samenleving. Hier wilde ik wat tegen doen. Ik voelde als het ware een plicht bij te dragen aan een meer inclusieve samenleving, gebaseerd op tolerantie en empathie voor 'de ander'. Voor het vak *identity politics* moesten we destijds boeken van Tzvetan Todorov lezen. Todorov, geboren in Bulgarije, was een Franstalige schrijver, essayist, wetenschapper en filosoof, die onder andere schreef over het belang van je openstellen voor anderen en het gevaar van denken in exclusieve identiteiten.

Op welke wijze heeft Todorov jouw keuze om geschiedenisdocent te worden beïnvloed?

In een van zijn boeken legt Todorov een link met het onderwijs en zegt hij dat het belangrijk is dat leerlingen zich meer bewust worden van het feit dat ieders identiteit meervoudig is en dat wij deel uitmaken van een en dezelfde mensheid. En daar begon ik de link te zien tussen mijn eigen idealen en de mogelijkheid om die te verwezenlijken binnen het geschiedenisonderwijs. Om duidelijk te maken dat een identiteit meervoudig is, heb je kennis nodig van hoe deze wordt geconstrueerd en dat is waar geschiedenis natuurlijk relevant wordt. Geen (groeps)identiteit zonder geschiedenis! Ik zie het dan ook als een mooie uitdaging om leerlingen bewust te maken van de meerstemmigheid van het verleden. Ik wil ook dat ze inzien dat geschiedenis vooral relevant en interessant wordt als je kijkt naar hoe mensen en groepen zich het verleden naar eigen believen toe-eigenen – of soms ook misbruiken – voor hedendaagse (politieke) doeleinden.

'Geschiedenis wordt vooral relevant als je kijkt naar hoe mensen zich het verleden naar eigen believen toe-eigenen voor hedendaagse doeleinden'

Als leerlingen eenmaal doorhebben dat de geschiedenis zélf een constructie is, dan is de stap naar de eigen persoonlijke identiteit snel gemaakt. Je wordt niet geboren als 'Rus', 'Duitsler' of 'Nederlander'. Het klinkt misschien heel idealistisch, maar op die manier hoop ik te bewerkstelligen dat leerlingen minder in hokjes denken en hun eigen (groeps)identiteit niet als in beton gegoten gaan zien. Ik wil juist dat ze meer op zoek gaan naar overeenkomsten en openstaan voor wat hen bindt met 'de ander', ondanks het feit dat 'die ander' er op het eerste gezicht wellicht anders uitziet of er andere gewoontes op nahoudt. Kennis van het verleden kan daartoe bijdragen.

ling kennen

Ik wilde de opleiding graag meteen combineren met een betaalde baan als docent. Ik herinner me nog goed dat ik in de bibliotheek in Osaka heb zitten googelen naar mogelijkheden. En zo stuitte ik op Trainees in onderwijs en heb daarop vanuit Japan gesolliciteerd.

Waarom koos je juist voor een traineeship en wat houdt het traject van Trainees in onderwijs in?

Trainees in onderwijs is een onafhankelijke stichting die is ontstaan vanuit de VO-raad, de universiteiten en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Het traineeship is een tweejarig traject waarin je je eerstegraads lesbevoegdheid haalt, terwijl je drie dagen voor de klas staat. Je bent één dag op de ulo en één dag werk je door middel van een verdiepingsprogramma aan een

eigen onderwijsproject. Daarmee draag je bij aan de verrijking of innovatie van het onderwijs op de school waar je werkt. Dat sprak me aan, omdat ik met het verdiepingsprogramma gelijk aan de slag kan met mijn eigen ontwikkeling.

Na een *assessment* en een oefenles op het vavo Joke Smit College werd ik aangenomen. Ik kreeg meteen veel verantwoordelijkheid, omdat ik les gaf aan eindexamenklassen. Vanaf het begin was er goede begeleiding van ervaren collega's, vaak zelf oud-trainees. Zo sprak ik elke week met mijn geschiedenisbegeleider, waren er intervisie-bijeenkomsten, diverse lesbezoeken en kon ik altijd aankloppen voor advies. Ik mocht ook maar maximaal twaalf lessen per week geven. Die intensieve begeleiding was erg fijn, want ik denk dat het nogal eens onderschat wordt wat er op je afkomt als startende docent.

Dennis Boor (rechts) geeft les op het vavo.

Wat voor soort school is het Joke Smit College?

Het Joke Smit kent een heel diverse instroom. Ik werk met leerlingen die hun opleiding willen afmaken door middel van het behalen van deelcertificaten, leerlingen die willen doorstromen naar havo of vwo, of die zich voorbereiden op een vervolgstudie en daar soms een ander profiel voor nodig hebben. De meeste leerlingen komen met een rugzakje binnen. Leerlingen die bijvoorbeeld door ziekte, een moeilijke privésituatie of door het beoefenen van topsport het onderwijs niet hebben kunnen bijbenen.

Wat spreekt je aan in het werken als geschiedenisdocent in het volwassenenonderwijs?

Een groot pluspunt voor mij is dat ik het gevoel heb dat ik écht wat voor leerlingen kan betekenen. Het is belangrijk dat ik ze zelfvertrouwen kan geven, een veilig leerklimaat kan bieden en ze kan begeleiden naar hun examen. Graag vertel ik verhalen in de les, leid ik discussies over maatschappelijke relevante thema's en voer ik spontane gesprekjes met leerlingen over 'het leven'. Zo probeer ik hen te motiveren voor het vak en het behalen van hun diploma. Echte belangstelling en interesse in leerlingen tonen is daarbij heel belangrijk.

Het mentoraat spreekt mij daarom heel erg aan. Tegelijkertijd vind ik het ook zwaar en weleens moeilijk om los te laten. Leerlingen hebben soms serieuze problemen. Ik heb daarin geleerd dat ik niet iedereen kan helpen en zij soms ook meer gebaat zijn bij professionele hulp, die ik niet kan bieden. Dat maakte het eerste jaar wel zwaarder dan gedacht. Maar uiteindelijk heeft het mij een prachtig beroep opgeleverd. Ik heb nog steeds contact met oud-leerlingen, waar het nu goed mee gaat.

Wat heb je geleerd op de opleiding?

Ik gaf nogal docentgestuurd les. Elke les voelde in het begin als een presentatie. Zo van: ik heb de stof verteld, dus nu weten ze het. Ik werkte keihard, was alles voor hen aan het doen. Maar door de colleges, gesprekken en opdrachten vanuit de opleiding heb ik ook gedurfd om dingen los te laten. Ik heb mij gericht op een meer gedeelde sturing door de leerlingen meer verantwoordelijkheid te geven en hun te leren om zich delen van de stof zélf eigen te maken. Dat past ook bij hun persoonlijke ontwikkeling. En soms vraag ik ook: Wat willen jullie? Waar hebben jullie behoefte aan?

Bedankje voor de lessen

Na het interview stuurde Dennis mij nog een mailtje van een leerling waarin deze schreef: 'Ik wil je heel erg bedanken voor de lessen van afgelopen jaar! Ik ben dit jaar erachter gekomen dat ik het een onwijs leuk en interessant vak vind, terwijl ik het op mijn vorige school nooit zo heb ervaren. Volgend jaar ben ik van plan om naar Leiden te gaan en geschiedenis te studeren! Heel erg bedankt voor je goede hulp!! Groetjes, A.' 'Dit zijn de berichtjes waarvoor je het doet! Dat tovert altijd een dikke glimlach op mijn gezicht,' voegde Dennis daaraan toe.

Vanuit vakdidactiek maakte ik kennis met werkvormen die opgezet waren vanuit de ontwerpprincipes van Actief Historisch Denken. Tijdens de opleiding en ook nu nog heb ik meerdere opdrachten ontwikkeld waar niet per se één antwoord goed is, maar waarbij juist het redeneren en argumenteren belangrijk is. Opdrachten die verschillende invalshoeken belichten en de complexiteit van het vak laten zien. Dat vinden leerlingen soms moeilijk, maar het is wel heel nuttig.

Wat is je gouden tip?

Leer zo snel mogelijk de persoon achter de leerling kennen. Probeer vervolgens in je lessen aan te sluiten bij de beleavingswereld, de actualiteit en de persoonlijke geschiedenis van de leerling. Ik merk namelijk dat leerlingen het vak veel interessanter gaan vinden als je het koppelt aan hun eigen geschiedenis, identiteit en actualiteit. ■

Verder lezen

T. Todorov, *Angst voor de barbaren* (Atlas, Amsterdam 2009).

■ Voor meer informatie over Trainees in onderwijs, zie: traineesinonderwijs.nl.